T. C.
SIHHAT ve İÇTİMAİ
MUAVENET VEKÂLETİ
Neşriyatından
№ 43

# KIZAMIK

Kızamıktan
Korkunuz!
Çocuklarınızı
Koruyunuz!

1937

Property of
Fred Field Goodsell
14 Beacon St.
Boston
Mass.

T. C.
SIHHAT ve İÇTİMAÎ
MUAVENET VEKÂLETİ
Neşriyatından
№ 43

# Kızamık Hastalığı

Kızamık, bulaşıcı ve salgın yapan bir hastalıktır. Bu hastalığa en çok küçük yaştaki çocuklar tutulur. Bununla beraber, büyük insanlar, şayet çocukluk zamanında kızamık geçirmemişlerse, bunlar da yakalanırlar.

Kızamığın bulaşması pek çabuk ve kolay olur. Bunun için bir mahallede veya köyde bir kızamık hastası görülünce kısa bir zaman sonra hemen bütün çocuklar hastalanmağa başlar. Bilhassa mekteb talebesi arasında pek çabuk yayılır. Yatı mekteplerinde kolaylıkla salgın husule gelir.

Kızamık hastalığı her mevsimde görülür, fakat en çok kış ve ilkbahar mevsimlerinde ( Kânunusani, Şubat, Mart ve Nisan aylarında ) salgınlar yapar. Kış mevsiminde insanlar daha ziyade toplu bir halde olduklarından salgının büyümesi kolaylaşır.

### *Hastalık nasıl bulaşır ?*

Kızamık en çok ilk devresinde sarîdir. Hastalık nezle, kuru öksürük ile başladığından hastaların aksırma ve öksürmeleri esnasında burun ve ağızlarından çıkan gayet küçük sümük ve tükrük parçacıkları etrafa sıçrarlar. İşte bu ifrazat parçacıkları vasıtasiyle hastanın etrafında bulunan sağlam kimseler hastalığa aşılanırlar. Bunlardan başka doğrudan doğruya hastaya temas etmekle veya hastanın mendil, çamaşır, yatak takımı, kitap ve oyuncak gibi eşyası ile de hastalığın bulaştığı görülmüştür.

Kızamık hastalığının mikrobu malûm değildir. Bununla beraber hastalığı yapan âmilin insan vücudundan dışarıda uzun müddet yaşamadığı tecrübelerle anlaşılmıştır. Bunun için sirayet daha ziyade hastaya doğrudan doğruya temas

etmek suretiyle veyahut hastanın yanında oturmak ile vukubulur. Bazı sağlam adamların hastalarla beraber bulunduktan sonra kendileri hasta olmadığı halde başkasına hastalık bulaştırdıkları da görülmüştür.

### *Kızamığın alâmetleri*

Tefrih devres,i yani mikrop alındıktan itibaren hastalığın başgöstermesine kadar geçen müddet 8 - 14 gündür. Bu devrede hiç bir şey görülmez. Tefrih devresi geçince hastalığın asıl alâmetleri meydana çıkar.

Hastalık üç devre gösterir : Başlangıç devresi, leke devresi, kavlama devresi.

### *Başlangıç devresi*

Ateş ve nezle ile başlar. Hastalar aksırırlar. Bazan hastalık yalnız bir nezleden ibaret kalır Fakat ekseriyetle nezle göğüse inmiş gibi görünür, kuru bir öksürük peyda olur; aynı zamanda hastaların boğazları ve gözleri kızarır.

İkinci günün sonuna doğru ağızda, damakta, mercimek büyüklüğünde beyaz sarımsı renkte ve pek az kabarık lekeler çıkar. Bu lekelerin

hastalığı tanımak hususunda büyük kıymeti vardır. Sayıları 6 - 15 arasındadır. Deri üzerindeki asıl kızamık lekeleri çıktıktan 2 - 3 gün sonra bu lekeler kaybolur.

Başlanğıç devresi 3 - 4 gün devam eder. Sonra leke devresi başlar.

### *Leke devresi*

Lekeler hastalığın 3 - 5 inci günü çıkar. Bunların çıkmasiyle birlikte ateş de yükselir.

Lekeler ilkönce yüzün kulağa yakın yerlerinden başlar, sonra alına ve yüzün diğer kısımlarına sirayet eder ve 24 saat içerisinde bütün vücuda yayılır.

Kızamık lekeleri ilkönce koyu kırmızı renkte ve gayet küçük, toplu iğne başı büyüklüğündedir. Sonraları büyüyerek mercimek, ve nikel onluk kadar olur. Bazan pek az, ancak yüzde ve biraz göğüste ve boyunda görülür. Bazan bütün vücudu kaplıyacak surette çok olur; çok olunca göz kapakları da biraz şişer.

Bu devre 4 - 5 gün ve bazan daha fazla devam eder. Lekelerin çıkmasından 1 - 2 gün sonra hastanın terlemesile ateş düşer ve lekelerin evvelâ

renkleri solar, sonra tefellüs etmeğe ( kavlamaya) başlar.

### *Tefellüs ( kavlama ) devresi*

Lekeler yavaş yavaş solarak deri pul pul dökülmeye başlar. Bu, tefellüs ( kavlama ) devresidir; ve oldukça uzun - onbeş gün kadar - devam eder. Tefellüs başlamasile hararet de tabii derecesine düşer.

### *Hastalığın tehlikeleri*

Kızamığın en çok korkulacak tehlikeleri teneffüs yollarınd yaptığı ihtil tlardır. Zatürrie ve bunun benzeri ve daha fena şekilde olan akciğer hastalıkları bu ihtilâtların başlıcalarıdır. Bilhassa yaşı küçük olan çocuklarda daha fazla görülen bu hastalıklarda ateş pek çok yükselir. Nefes darlığı, sık sık nefes alma ve eziyet verici öksürük görülür. Çocuklar nefessizlikten morarırlar z zaman içinde ölürler.

Bunlardan başka kulak akıntıları da ekseriya kızamık sebebiyle olur.

### *Kızamığı anlamak*

Kolaydır. Ateşin birdenbire yükselmesi ve kısa süren bir nezle devrinden sonra ağızda ve damakta ikinci güne doğru çıkan ve yukarıda tarif edilen lekelerin görülmesi ve nihayet yüzde ve vücudun diğer yerlerinde çıkan lekeler hastalığın kızamık olduğunu gösterir.

Kızamık lekeleri kızıl gibi yaygın değildir; benek benektir. Yani aralarında sağlam kalmış, soluk renkte görülen deri vardır. Halbuki kızıldaki lekeler birbirile birleşerek deriye kırmızı mürekkep sürülmüş gibi bir hal alır.

### *Kızamıklı hastalara nasıl bakmalı?*

Kızamıklı hastalar soğuktan çabuk müteessir olurlar. Soğuk alırlarsa derhal nefes yollarında ihtilât husule gelir. Bunun için sıcak odada ve yatak içerisinde yatırılmalıdır.

Kızamıklı hastalar ateş düştükten sonra bile bir hafta geçinceye kadar yatakta yatırılmalı. Yataktan kalktıktan sonra da, iki hafta geçmeyince evden dışarı çıkarılmamalıdır.

Bu müddet ihtilât olmadığına göredir. İhtilât husule gelmiş ise ihtil t geçinceye kadar yatakta yatırılmalıdır.

Kızamıklı hastaların ağızları temiz tutulmalı; Müvellüdülhumuzalı su veya kaynamış ılık su ile veya doktorun tavsiye edeceği antiseptik bir mahlûl ile gargara yaptırılmalıdır. Tripaflavin ilâcı bu maksat için iyi gelir. Bu ilâcın 1/250 ( 250 gram suda bir gram ) mahlûlünden sabah akşam burun deliklerine ikişer damla damlatılmalıdır.

İhtilât olmazsa korkulmaz, hastalık çabuk geçer. İhtilât olursa uzun sürer.

İhtilâta karşı icabeden tedbirler ve ilâçlar bir hekim tarafından tavsiye edilir. Hekim yoksa veyahut uzaktan getirilemezse hastaları soğuktan korumalı, yatakta istirahat ettirmeli ve sıcak şeyler içirmelidir.

### *Hastalara verilecek yemekler*

Umumiyetle sulu gıdalardır. Yani süt, yoğurt, çorba ( pirinç, şehriye, un çorbaları ) verilmelidir. Bunlardan başka çay, ıhlamur gibi sıcak şeylerden bol bol içirilmelidir.

Bazı ailelerin kızamıklı çoçuklara bi rli, baharlı hertürlü yemekler, turşular, meyveler, verdikleri görülmektedir. Bu yüzden hastaların barsakları bozuluyor, ishal başgösteriyor ve bir kısmı bu ishal yüzünden ölüyorlar. Yine bazı ailelerde sıcak yatağında yatması lâzımgelen kızamıklı çocukların ellerinde her türlü gıda bulunduğu halde sokaklarda dolaştıkları görülmektedir. Hastayı ölüme sürükleyebilen bu fena hallerden çok sakınmak l zımdır.

Ateş düştükten sonra yavaş yavas mutad gıdalar verilmeğe başlanır.

### *Korunma*

Korunmanın en birinci çaresi kızamıklı hastaların bulunduğu eve gitmemektir. Hele böyle hastaların yanına küçük çocukları, henüz memedeki yavruları " nasıl olsa yakalanacak, bari bir an evel yakalansın „ diye götürmek, bunları bile bile ölüme sürüklemektir. Bunun için ziyaret ve sair maksatlarla kızamıklı eve girmek çok tehlikelidir.

Büyük insanlar " ben evvelce kızamık geçirdim, bana bir şey olmaz „ diyerek kızamıklı

eve girerlerse kendileri hastalığa tutulmazlar amma hastadan aldıkları mikrobu dışarda kendi çocuklarına veya başkalarının evlâtlarına vermeleri mümkündür. Onun için böyle zamanlarda hasta ziyaretinden vazgeçilmesi daha doğru olur.

Kızamıklı talebe, ihti'ât olmamış ise, ateş düştükten onbeş gün geçinceye kadar mektebe devam ettirilmemelidir. Bu müddet ihtilât olmadığına göredir. İhtilât olmuş ise daha ziyade uzayacağından hastalığın tamamiyle geçmesini beklemek lâzımdır,

Kızamıklı talebenin mektebe devam eden kardeşleri varsa bunların da ihtiyaten onbeş gün müddetle mektebe devamlarına müsaade edilmemelidir. Çünki bunların hastalığa yakalanması ve başlangıçta başkalarını da bulaştırması ihtimali vardır.

Kızamık zamanında mekteplere çok dikkat edilmelidir. Mektebe devam etmeyen talebenin hasta olup olmadığı, hasta ise kızamık olup olmadığı araştırılmalıdır. Kızamık zamanlarında yatı mekteplerinin tatili faideli bir netice vermez. Büyük salgın zamanlarında yatı mektepleri hariç olmak üzre diğer mekteplerin bir müddet tatil olunması faideli olur.

İhtilâtlı kızamık hastalarını ihtilâtsız olan kızamıklı hastalarla bir arada bulundurmamalıdır. İhtilât mikropları ayrı olduğundan bunlar öteki hastalara da bulaşabilirler.

### *Kızamıkta serum ile vikaye*

Kızamık geçirenlerin kanlarında sağlam çocukları hastalıktan korumak hassası vardır. Sirayet tehlikesine maruz bulunan çocuklara böyle hastalık geçirmiş kimselerin kanları, serumları şırınga edilirse hastalıktan korunulur. Kanı alınacak kızamık geçirmiş kimselerde verem, frengi, sıtma bulunmamak şarttır. Aksi takdirde kızamıktan koruyalım derken bunlara bu hastalıklardan biri verilmiş olur. En iyisi kızamık tehlikesine maruz çocuklara annelerinin serumlarını veya kanlarını şırınga etmelidir. Onun için hekimler tarafından lüzum gösterilirse bu şırıngaların yapılmasına razı olmalıdır. Bilhassa henüz pek küçük, memedeki çocukları kızamıktan ve bunun tesirile ölümden kurtarmak için bu usul çok faideli olur. Serum veya kan şırıngasının korunma müddeti 3 - 4 haftadır.

---